

๑๐. แผนงานระบบส่งน้ำ/กระจายน้ำ

ความเป็นมา

พื้นที่เกษตรกรรมของประเทศไทยที่มีจำนวน ๑๔๙ ล้านไร่ คิดเป็นพื้นที่ชลประทานทั้งหมด ๖๐ ล้านไร่ ซึ่งจากการดำเนินการที่ผ่านมาจนถึงปี พ.ศ. ๒๕๕๙ กรมชลประทานได้ดำเนินการเพิ่มพื้นที่ชลประทานจำนวน ๓๑,๕๗๐,๐๐๐ ไร่ เพิ่มปริมาณน้ำเก็บกัก ๘๐,๔๑๒.๘๘ ล้าน ลบ.ม. กรมชลประทานได้จัดทำแผนระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – พ.ศ. ๒๕๖๔) ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ และแผนยุทธศาสตร์บริหารจัดการทรัพยากรน้ำปี พ.ศ. ๒๕๕๘ – พ.ศ. ๒๕๖๔ และแผนยุทธศาสตร์กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๒๐ ปี โดยมีเป้าหมายการดำเนินการตามแผนระยะ ๕ ปี ดังนี้

แผนการปฏิบัติงานและประมาณการผลการดำเนินงาน	ตั้งแต่ต้น - ปี พ.ศ. ๒๕๕๙	ปี พ.ศ. ๒๕๖๐	ปี พ.ศ. ๒๕๖๑	ปี พ.ศ. ๒๕๖๒	ปี พ.ศ. ๒๕๖๓	ปี พ.ศ. ๒๕๖๔
๑. เพิ่มพื้นที่ชลประทาน (ไร่)	๓๑,๕๗๐,๐๐๐	๓๘๒,๑๓๗	๗๖๐,๔๗๘	๙๘๗,๒๖๘	๑,๑๘๗,๖๔๖	๑,๐๒๐,๘๐๔
สะสม	๓๑,๕๗๐,๐๐๐	๓๑,๙๕๒,๑๓๗	๓๒,๗๑๒,๖๑๕	๓๓,๖๙๙,๘๘๓	๓๔,๘๘๗,๕๒๙	๓๕,๙๐๘,๓๓๓
๒. เพิ่มปริมาณน้ำเก็บกัก (ล้าน ลบ.ม.)	๘๐,๔๑๒.๘๘	๔๑๙.๘๘	๔๕๙.๐๑	๔๐๗.๑๐	๑,๐๕๙.๓๒	๑,๘๙๙.๖๐
สะสม	๘๐,๔๑๒.๘๘	๘๐,๘๓๒.๗๖	๘๑,๒๙๑.๗๗	๘๑,๖๙๘.๘๗	๘๒,๗๕๘.๑๙	๘๔,๖๕๗.๘๘
๓. การป้องกันและบรรเทาภัยจากน้ำ (ไร่)		๕๗๔,๑๔๘	๒,๖๓๖,๙๒๑	๒,๖๓๑,๓๘๓	๗๓๖,๙๓๒	๓๔๐,๐๙๕
๔. พื้นที่จัดรูปที่ดินและระบายน้ำเพื่อเกษตรกรรม (ไร่)		๙๕,๓๔๐	๒๐๑,๐๐๐	๑๓๐,๘๕๐	๑๓๘,๖๒๑	๑๔๓,๘๕๑
๕. คริวเรือนรับประโยชน์ (คริวเรือน)		๑๔๐,๖๒๒	๖๑๙,๓๔๘	๖๐๔,๖๘๒	๔๕๒,๙๘๑	๓๗๙,๙๗๐
๖. งบประมาณ (ล้านบาท)		๔๗,๙๒๔.๔๔	๑๗๖,๗๗๗.๒๖	๑๒๑,๓๘๓.๐๕	๑๒๘,๗๐๑.๑๖	๑๓๑,๓๐๑.๙๗

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ประเทศมีการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำอย่างเป็นระบบและยั่งยืน ทั้งน้ำบนดินและน้ำใต้ดิน ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ

การดำเนินงาน

จัดหาพัฒนาก่อสร้าง ปรับปรุงแหล่งน้ำ ขยายระบบประปาเพื่อน้ำอุปโภคบริโภค พัฒนาแหล่งกักเก็บน้ำ ขยายและเพิ่มประสิทธิภาพระบบชลประทาน พื้นฟูแหล่งน้ำธรรมชาติ ก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นาและชุมชน เชื่อมโยงโครงข่ายลุ่มน้ำเพื่อสร้างความมั่นคงของน้ำภาคการผลิต ปรับปรุงทางน้ำ ทางผันน้ำ พื้นที่รองรับน้ำนอง เขตการใช้ประโยชน์ที่ดิน ระบบป้องกันน้ำท่วมชุมชนและพื้นที่เศรษฐกิจและเฝ้าระวังเตือนภัยด้านน้ำ เพื่อแก้ไขปัญหาอุทกภัย เพิ่มประสิทธิภาพระบบบำบัดน้ำเสีย ควบคุมระดับน้ำเค็มและลดน้ำเสียจากแหล่งกำเนิด จัดการคุณภาพน้ำ พื้นฟูพื้นที่ป่าต้นน้ำที่เสื่อมโทรมและป้องกันการพังทลายของดิน ตลอดจนสนับสนุนการบริหาร จัดการองค์กรลุ่มน้ำ ระบบฐานข้อมูลและติดตามประเมินผล โดยการดำเนินการตามนโยบายระบบส่งน้ำและกระจายน้ำ มีเป้าหมายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ ดังนี้

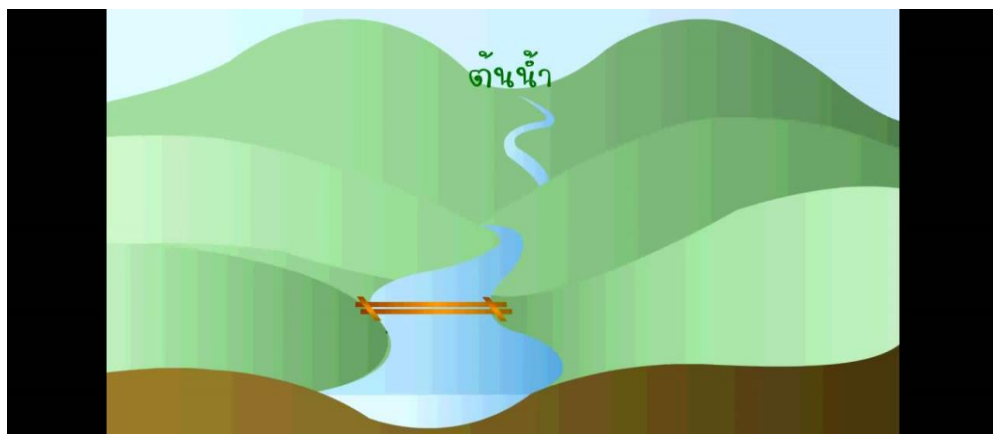
- ๑) เพิ่มพื้นที่ชลประทานจำนวน ๐.๓๘ ล้านไร่
- ๒) เพิ่มปริมาณน้ำเก็บกัก ๔๒๐ ล้าน ลบ.ม.
- ๓) จำนวนครัวเรือนได้รับประโยชน์ ๐.๐๒ ล้านครัวเรือน

เป้าหมาย/สถานที่ดำเนินการ

- ๑) กลุ่มเป้าหมาย/ผู้ได้รับประโยชน์: ประชาชนทั่วประเทศ
- ๒) พื้นที่ดำเนินการ: พื้นที่ไม่มีระบบน้ำประปา พื้นที่ชลประทาน พื้นที่นอกเขตชลประทาน พื้นที่ชุมชนและเมืองเศรษฐกิจสำคัญและพื้นที่ป่าต้นน้ำที่เสื่อมโทรม

ผลลัพธ์ของโครงการ

- ๑) มีพื้นที่ชลประทานเพิ่มขึ้น ทำให้มีความมั่นคงในการบริหารจัดการน้ำและเกิดประสิทธิภาพในการใช้น้ำที่มีอยู่
- ๒) เพิ่มแหล่งต้นทุนกักเก็บน้ำเพื่อช่วยในการกระจายน้ำแก่ประชาชนในพื้นที่
- ๓) ช่วยสนับสนุนต้นทุนน้ำในการผลิตของเกษตรกร ทำให้เกษตรกรสามารถเพิ่มผลิตผลต่อไร่

Q & A

๑	Q	ทำไมต้องมีนโยบายระบบส่งน้ำและกระจายน้ำ
	A	เพื่อให้การดำเนินการจัดทำระบบส่งน้ำและกระจายน้ำของ ชป. สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) และแผนยุทธศาสตร์บริหารจัดการทรัพยากรน้ำปี พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๙ รวมทั้งยุทธศาสตร์กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๘๐)
๒	Q	เกษตรกรจะได้อะไรจากนโยบายระบบส่งน้ำและกระจายน้ำ
	A	เกษตรกรในเขตพื้นที่ชลประทานจะได้รับน้ำอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม โดยมีการจัดกลุ่มผู้ใช้น้ำร่วมในการบริหารจัดการน้ำในแต่ละพื้นที่ ซึ่งจะเป็นการสนับสนุนเกษตรกรในการเพาะปลูกพืชให้มีน้ำใช้อย่างเหมาะสมในแต่ละช่วงเวลา
๓	Q	ระบบส่งน้ำและกระจายน้ำ เชื่อมโยงกับนโยบายต่างๆ ในกระดาษ A4 อย่างไร
	A	น้ำเป็นปัจจัยสำคัญในการทำเกษตร หากพื้นที่ใดขาดน้ำหรือมีน้ำจำนวนจำกัดแล้ว ก็จะต้องพิจารณาปรับเปลี่ยนพืชที่จะทำการเพาะปลูกให้เหมาะสมกับปริมาณน้ำที่จะสนับสนุนให้ได้ หรือ ปรับเปลี่ยนไปทำอาชีพอื่น เช่น ปศุสัตว์ เป็นต้น ดังนั้น ระบบส่งน้ำและกระจายน้ำจึงเป็นตัวสนับสนุนให้นโยบายการเกษตรอื่น เช่น แปลงใหญ่ ให้มีระบบสมบูรณ์ยิ่งขึ้น
๔	Q	ปัญหา-อุปสรรค ของระบบส่งน้ำและกระจายน้ำ มีอะไรบ้าง
	A	<ol style="list-style-type: none"> ๑) การขอใช้พื้นที่ เช่น ป่าสงวน หรืออุทยาน จะมีขั้นตอนหลายขั้นตอน ทำให้เกิดความล่าช้าในการทำงาน ๒) การเวนคืนพื้นที่ของราษฎร มีจะมีปัญหาว่า ราษฎรบางรายไม่ยินยอมเนื่องจากแต่ละรายจะมีพื้นที่ครอบครองน้อยและราคาชดใช้จะใช้ราคาประเมินเป็นหลักซึ่งต่ำกว่าราคาซื้อขายจริงในท้องตลาด ๓) ปัญหาผู้รับจ้างที่ประกวดราคาได้บางราย ขาดความพร้อมทั้งเงินทุนและเครื่องจักร-เครื่องมือในการก่อสร้างระบบส่งน้ำและกระจายน้ำ และบางรายมีงานอยู่ระหว่างดำเนินการรายงาน ทำให้เกิดความล่าช้าในการทำงานให้ได้ตามเป้าหมายที่วางไว้